

DE NOORD-BRABANDER

Staats- en Letterkundig Dagblad.

ABONNEMENTS - PRIJS

Voor de Stad... f 12.
Franco per post. » 14.

DICERE VERUM QUID VETAT?

HORATIUS.

ADVERTENTIEN

15 cents de regel
behalve 35 cents zegel

(Verschijnt driemaal ter week: Dingsdag, Donderdag en Zaterdag.)

WAT ZAL HET GEVEN?

Wij vragen dit, het oog gevestigd op de aanstaande debatten over de begroting van 1844 en 1845. Wat zal daarvan worden? Heeft de begroting kans van te worden aangenomen? Is het geraden die goed te stemmen? Wij menen beide vragen ontkennd te moeten beantwoorden.

De discussiën over de wet der regterlijke reorganisatie hebben ons zien, wat zich de regering moet voorstellen van de aanstaande debatten over de begroting. Immers het eerste denkbeeld der reductie van de Provinciale Hoven is uitgegaan uit den hof van de Tweede Kamer. En dit heeft niet dat hetzelfde met een aanzienlijke meerderheid verworpen werd, toen de minister, den wensch der kamer gehoor gevende, een ontwerp van vermindering der Provinciale Hoven in de kamer bragt. En het is vooral opmerkelijk, dat verscheidene dier leden der kamer, welke den meesten invloed bezitten, tegen de wet spraken, om eene herziening der grondwet te provoceren.

Dat inderdaad eene herziening der grondwet hoe langer zoo meer noodzakelijk wordt, blijkt uit de debatten, waarover wij spreken. De regering kan niet, of liever geene regering kan niet zulk eene kamer vooruitgaan, die alleen wil hest om af te stemmen, ook zelfs datgene, wat zij vroeger uitdrukkelijk verlangd had.

Dat ook de begroting, of althans verscheidene haer hoofddeelen zullen verworpen worden, zulks zal niemand in twijfel trekken, die met den geest der kamer een weinig bekend is; en nog minder zou het verwondering moeten baren, indien er in de kamer eene meerderheid gevonden werd, welke de begroting toestemmende, de middelen verwerp; want zoo onconsequent kan men in Nederland zijn.

Gehoeg is het, dat eene niet ontbindbare kamer het in hare handen heeft, om den loop van de regering te stemmen; en ongelukkig daarenboven de middelen bezit, om zich daardoor alle populariteit te bezorgen. Met andere woorden, het is in de hand der kamer, om onder de toezichtingen der menigte, den loop van het bestuur oover te werpen.

Wij weten niet, of de regering het gevaarlijke van dien toestand inziet. Mogt zij dan niet begrijpen, en wij gelooven, he-

laas, dat dit het geval is, dan is het meer dan tijd, dat men haar de oogen opend voor een gevaar, dat met iederen dag dringender wordt, en misschien weldra den troon zoude kunnen bedreigen. Ja, het is tijd, en meer dan hoog tijd, daaraan een einde te maken, indien men den troon en het vaderland wil redden. Beide loopden gevaar, van in den maalstroom der oligarchische aanmatigingen te zullen verdwijnen. Er zijn er weinigen, die dit niet zien, maar er zijn er weinigen ook, die den moed bezitten, om in den gevaarlijken toestand van het oogenblik, een heroisch middel tot redding te bezigen. De meesten willen den tijd afwachten, om te zien, wat hij aan zal brengen. En dit is voorzeker het gevaarlijkste van alles. Want met niet te handelen, leeft men in een onvruchtbaar wachten; terwijl intusschen de tijd voortgaat, het geworpen onkruid wortel schiet, opwaas, vruchten voortbrengt, die wrang en bitter, het vaderland, zoowel als den Koning een doodgif moeten aanbrengeu. Zij, die zoo denken, zijn gelijk aan den man, welke bij noodweer, de dijken bedreigd ziende, daarbij gaat neersitten, zonder maatregelen van voorzorg te nemen, afwachtende wat de tijd, dat is de orkaan zal aanbrengeu. Wie zal zich verwonderen, dat dezulke in den rivierloop des verwoesten bolwerks opgenomen, in de diepte der golven den dood vindt?

Alwie vorst en vaderland wil behouden zien, gedenke, dat boven Nederland een storm opgaat. Zal men bij dien storm de handen over elkander slaan, in afwachting, wat hij zal aanbrengeu? Of zal men handen aan het werk leggen, om den orkaan af te weren, of althans onschadelijk te maken? Ziedaar de gewichtige vraag, welke zich opdoet, nu de begroting voor 1844 en 1845 in beraadslaging zal worden gebragt. De keus tusschen beide deze uitersten, waartusschen geen midden mogelijk is, kan niet twijfelachtig zijn. Welnu de aanneming der begroting zou het bestendigen zijn van die wachtende politiek, welke reeds al te veel kwaads heeft aangerigt. Het is waar, de begroting zal worden verworpen; wij twijfelen daar niet aan; en verscheidene hoofdstukken verdienen zulks. Maar zal men zulks doen met het inzicht, om door eene herziening der grondwet, uit de moeilijkheden te geraken, die men betreurt? Wij hopen van ja; maar weten het niet. Dat

vele leden vreesachtig terug zullen deinzén voor eene maatregel, die van dusdanig gewichtige gevolgen zijn kan, dit laat zich voorzien. Maar in de moeilijke omstandigheden, waarin de kroon zich op dat oogenblik tegen over de kamer bevindt, is de vraag, of in het belang der kroon en des vaderlands, die leden der Staten-Generaal, welke vroeger tot de dubbele kamer behoorden, en ten tijde der herziening der grondwet, de ongeligheden hebben voorspeelt, in welke men zich thans bevindt, nog gelijk zullen blijven aan hunne vroeger uitgedrukte beginselen, en als mannen van kracht en moed de begroting zullen afstemmen, die dezen ellendigen staat van zaken zoude kunnen bestendigen.

Wij vernemen ook, dat Zijne Exc. de minister van finantien zijne demissie genomen heeft. Zijne portefeuille is provisorieel aan den heer VAN HIL toevertrouwd. Wij hebben alzoo in korten tijd twee ministers van finantien onder het gewicht hunner portefeuille zien bezwijken. De heer VAN DER HEIM was slechts korte dagen in zijn ministerie. Hij heeft de debatten over de begroting niet durven afwachten. Hij is teruggedeinsd voor eene taak, welke, wij bekennen het gaarne, moeilijk moet geacht worden; want, en wij zeiden het in het artikel, dat vooraf gaat, allerwaarschijnlijkst zal men de begroting verwerpen.

Het blijkt uit de aftreding van den heer VAN DER HEIM dat het finantiewezen hoe langer zoo meer achter uitgaat. Men zegt, dat het bedrag van het te kort over dit jaar niet minder dan 10 millioen zal belopen. Dit is een bewijs te meer, hoe noodzakelijk het wordt maatregelen te nemen, welke het invretende kwaad, in den wortel aantasten. Palliatieven zijn al te lang gebezigd geworden. Mogt men dan nu toch eindelijk gaan begrijpen, dat men, op den ingeslagen weg voortgaande, vorst en vaderland, alles op het spel ziet; dewijl beide gebukt gaan, onder den invloed van oligarchische factie, die sinds 1816 de magt des volks zoo veel mogelijk ingeloot heeft, en nu eindelijk ook de werking der regering zoo veel in haar is belemmert niet slechts, maar derzelver magt tracht te knikken. Voor wie den loop der zaken volgt, is het duidelijk, dat zoo de zaken niet kunnen afgegaan. Waarom dan de zaak niet aangestast, om dezelve op te brengen, en

redden. Men deinst terug voor mogelijke gevaren. Welnu wij zeggen bezulken dat zij diezelfde gevaren te gemoet snellen, die zij niet zullen ontgaan, indien men niet moedig opstaat, om met vereenigde krachten de natie te herscheppen. Wij wenschen dat wij ons vergissen, maar wij vreezen, dat de toekomst zal leeren dat wij waarheid gezegd hebben.

SPANJE.

Van de zijde der Fransche regering is geenelei nader berigt wegens den staat van zaken te Barcelona openbaar gemaakt. Bijzondere berichten uit de stad van den 14 September houden in, dat den voorlaatsen nacht de generaal Amettler, aan het hoofd van geheel de mobile magt der opstandelingen, ter sterkte van 4 of 5000 man, de stad is uitgetrokken, vermoedelijk met het doel, om den opstand verder in Katalonie, en vooral ook te Girona, waar hij veel invloed bezit, te verspreiden. Ofschoon zijne kolonne dicht onder het geslacht der citadel voorbij trok, heeft die geenerlei aanval te verduren gehad. Men brengt daarmede de omstandigheid in verband, dat de tegenwoordige bevelhebber van het fort Montjuich evenzeer de onzijdigheid tuschen de opstandelingen en de troepen, die aan de Madrilsche regering getrouw gebleven zijn, wil handhaven, als zijn voorganger: Amettler heeft, in het dorp San Andrés del Palomar aangekomen, een regiment soldaten (volgens anderen officieren) van de krijgsmagt, die Barcelona bedwingen moet, oevnallen en gevangen genomen. In hetzelfde dorp hebben zich beiden gewapende opstandelingen uit andere oorden der provincie bij hem gevoegd. Te Barcelona heeft Amettler slechts op sommige punten, zoo als in het fort der Atarazanas, eene zwakke bezetting achter gelaten.

BELGIE.

ANTWERPEN, 24 September. De Koning der Belgen schijnt de Souvereine van Groot-Brittanje aan boord der *Princesse Charlotte* tot aan Lillo te zullen teruggelieden.

Op de citadel, op de wallen en in de forten staat geschut gereed, om bij aankomst en vertrek de salvo's los te branden.

Heden namiddag ten 3½ ure kondigt eene op de wallen der poort van Burgerhout geplaatste batterij, met 12 schoten de nadering van den Koninklijken stoetman. Op dit teeken laten al de carillons zich hooren.

Ten 3½ ure stapten H. M. aan het station uit het rijtuig. Een kwartieruurs daarna trok de Vorstelijke stoet, door een eskadron lanciers voorafgegaan, de stad binnen. De Koning en de Koningin der Belgen, de Koningin Victoria en Prins Albert, zaten in eene open calèche met 4 paarden bespannen; de beide Koninginnen zaten op de achterbank en Koning Leopold met Prins Albert op de voorbank.

Een groot aantal rijtuigen, waarin de personen van het gevolg Hunner Majesteiten, de verschillende burgerlijke en militaire overheden der provincie, de consuls, enz., enz., zich bevonden, volgden het koninklijke rijtuig.

De trein nam terstond den weg naar het paleis.

Overeenkomstig het voor de aankomst der Koningin Victoria vastgestelde programma, zullen onder anderen de stoet van den Reus en de Wagen van Rubens door de stad en voorbij het paleis trekken. H. M. zullen de kerk Notre-Dame bezoeken, alsmede de dokken. Voor het stambbeeld van Rubens zal de sociëteit Orpheus Hoogstd. een Koninklijk concert aanbieden. Ten 7 ure zal de stad algemeen zijn verlicht.

Den volgenden dag ten 9 ure zal de Koninkl. sociëteit der groote Harmonie eene serenade aan H. M. geven. Omstreeks tien ure zullen Hoogstd. de tentoonstelling, het Museum en de kerk St. Jacques bezoeken. Het is nog niet zeker of de vorstelijke personen op de citadel zullen komen. Omstreeks 3 ure in den namiddag zullen de Koningin van Groot-Brittanje en prins Albert zich aan de van Byk Kade inledenen.

Den 20. des namiddags ten een ure, heeft de Koningin zich op het stoomschip *Victoria and Albert* ingescheept, en is met het haar begeleidend smaldeel onder het gejuich der menigte en het buisvuur van het eskadron, terwijl alle schepen vlaggen van voor Anwerpen vertrokken. De Koningin der Belgen bevindt zich mede op het stoomschip om zijne doerluchte bloedverwante tot aan de grenzen van Belgie, tusschen Lillo en Bath te begeleiden.

-- De Koning en Koningin, bevonden de grootvorstin Anna Feodorovna zijn, met hun gevolg den 21 des avond op het kasteel van Laeken teruggekomen.

NEDERLAND.

Bij Zijner Majesteits besluit van den 19 September jl., no. 55, heeft Zijne Majesteit besloten tot gezworen van den Dintelpolder, gemeente Dinteloord en Prinslud, provincie Noord-Brabant, J. van der Maede Dz., in plaats van A. J. Burgers, benoemd tot dijkgraaf.

tot lid van het bestuur van den Britsepolder van Bezoijen, provincie Noord-Brabant, A. Uylers, ten gevolge van afstreding.

tot lieveraad van den polder van Bokhoven, provincie Noord-Brabant, F. van Eijck, in plaats van A. d. H. Doop, overleden.

GRAVENHAGE, 21 September. Het bulletin van heden, wegens M. K. H. Mevrouw de Prinses van Oranje en den jongen Prins, luidt aldus: "De staat van gezondheid van H. K. H. Mevrouw de Prinses van Oranje verbetert dagelijks. Z. K. H. de jong geboren Prins is welverarende."

-- **GRAVENHAGE**, den 22 September. Men verneemt, dat in de ophanden zijnde bijeenkomst van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, behalve de door de Tweede Kamer aangenomen ontwerpen van wet, betrekkelijk het zegelregt en fonds der gevangenis, terstond ter tafel zal worden gebracht de verbljvende kennisgeving, waarmede Zijne Majesteit de Staten-Generaal vercerd heeft, wegens de gelukkige bevalling van Hare Koninklijke Hoogheid Mevrouw de Prinses van Oranje.

-- De *Amsterdamsche Courant* behest het volgende:

"Uit eene bron, op welke men gerustelijk betrouwen kan, vernemen wij, dat de hollandsche ijzeren-spoorweg-maatschappij in geslaagd is, om de onteigening van de nog overgebleven eigenaen van gronden, tusschen het tegenwoordig station bij Voorschoten en 's Gravenhage, tot eene schikking te brengen, zoodat men thans eene zeer spoedige voltooiing van den spoorweg tot aan de residentie kan verwachten, en de geheele lijn van Amsterdam tot 's Gravenhage zal kunnen geëxploiteerd worden."

— Te Amsterdam zijn in het licht verschenen de statuten voor eene op te rigten nederlandsche walvischvisscherij-maatschappij, onder directie van de heeren J. en Th. van Marselis en C. Brandligt, ten doel hebbende het reeden en uitrusten van schepen, ter uitoefening van de walvischvisscherij in de zuidelijke zee en het te gelde maken van de opbrengsten daarvan; het aankopen van goederen voor de uitweizen, verzachten der uitgaande, als mede der onverhoopt ledig naar huis keerende schepen; voor zoo verre later de walvischvangst in andere zeeën blijken mogt oordeelen te kunnen opleveren, zal de maatschappij hare visscherij ook derwaarts kunnen uitstrekken. Het kapitaal wordt gesteld op f 600,000; in aandeelen van f 1000 ieder, maar zoodra 450 aandeelen geplaatst zullen zijn, zal de maatschappij als geconstitueerd worden beschouwd.

-- De leden van de Eerste Kamer der Staten-Generaal zijn opgeroepen om te vergaderen op woensdag den 27 dezer.

-- De minister van Binnenlandsche Zaken, ad interim belast met de functien van minister van buitenlandsche zaken, heeft ter kennis der belanghebbenden gebracht, dat hij in laatstgemelde betrekking audientie zal verleenen des woensdags morgens ten 12 ure, aan het lokaal van het departement van buitenlandsche zaken.

-- Bij de woensdag gehoudene verdediging van de voordragt nopens de regterlijke organisatie vng

Z. Exc. de Minister van Justitie aan met het ongemakkelijke en onaangename te schetsen, hetwelk gelegen is in het beramen, voorstellen, doorzetten en uitvoeren van ontwerpen tot bezuiniging. Alleen het beoefen van het belang van den Staat, daartoe mede in tracht. Z. Exc. doet ziele afdruip en eerbied kennen voor de magistratuur. Het waren de eerste indrukken, die hij in zijne jeugd ontving. Onder hare schaduw heeft hij steeds geleefd, en hij mag dus wel zeggen, dat er geen gevoel in haar voordeel kan opkomen, dat zijn hart niet deelt. Z. Exc. betoogt het wenschelijke, het doeltreffende, het onmisbare eener beperking van de hoven, ten einde goede en bekwame advocaten en procureurs, goede regterlijke ambtenaren en bovenal geschikte raadsheren te kunnen verkrijgen. Z. Exc. beroept zich op hetgene door den graaf van Hogendorp dienaangaande te kennen gegeven is. Welligt had de Regering nog niet zoo spoedig eene verandering der regterlijke organisatie voorgesteld, hoe wenschelijk zij haar ook beschouwde, ware het niet, dat de staat der schatkist zulke eijzen, dringend en noodzakelijk deed, achten. Uit den boezem der Vergadering was dikwerf de wensch tot vereenvoudiging van het regtswezen ontstaan. Men klaagde over de kostbare inrigting daarvan. De aanmerking was gegrond, wanneer men denkt aan de aanzienlijke verhooging van uitgaven, welke de invoering der nieuwe regterlijke organisatie had gevoerd. Niet alleen zou het personeel door eene vereenvoudiging van het regtswezen verminderen, maar ook vele andere uitgaven zouden door eene inkrimping bespaard worden. De geleverde statistieke opgaven kunnen bovendien aantoonen, hoe weinig gelegenheid er bij de hoven bestaat om praktische kennis te veroveren. Het nut toe moet met den meesten toevertraten personen worden gesproken, maar de wet heeft het oog op de toekomst. Z. Exc. meent dat de toekomst, wat de regtswetenschap betreft, zeer duister is, indien er niet in de regterlijke organisatie eene verandering gebracht wordt. De bepalingen der grondwet leveren geen bezwaar op, om de pedane voordragt aan te nemen. Evenmin als bij de groote meerderheid der Vergadering, bestaat er eenige twijfel bij de regering nopens den geest en de bedoelingen der Grondwet. Ook Z. Exc. beroept zich op den franschen tekst, die den grondslag van de overwegingen der staatscommissie in 1815 heeft uitgemaakt; op het verslag dier commissie aan den Koning; op het gezag van den graaf van Hogendorp, die meer dan eenmaal ten dien aanzien zijn gevoelen heeft kenbaar gemaakt, en op de gevoelens, bij vroegere gelegenheid in deze zelfde Vergadering ontwikkeld door zoo vele afgevaardigden, waarvan Z. Exc. bijzonder herinnert de woorden van den graaf van Rechteren, nog in Mei 1841 ugesproken, die zelf het daarstellen van een hof in het geheele Rijk voor voldoende beschouwde. Zonderling is het voorwaat, zegt Z. Exc., dat, nu er een nieuwe minister onder eene nieuwe regering opgetreden is, men den grond van tegenstand heeft veranderd, zoo dat dit grootten schijn heeft van eenen tegenstand *quand même*, of die tegen personen gerigt is. Z. Excell. beschouwt de bepaling van art. 180 duidelyk, en tracht te doen zien, dat, ook taalkundig, geene andere uitlegging daaraan kan gegeven worden, dan thans door de Regering geschiedt. Hij vraagt het hun, die steeds voor eene vermindering van het getal hoven geijverd hebben, en die deze thans van eene herziening der Grondwet afhankelijk willen maken, of het belang van het volk medebrengt een nuttig en heilzaam voorstel af te slaan, en van deels de natie de lasten van de door hen aangebrachte inrigting te laten dragen. Men heeft den tegenstand, onder anderen, gegrond op hetgeen een nieuw blad der Residentie, staatselijk over de herziening der Grondwet had gezegd. Maar Z. Exc. acht zich verplicht te doen opmerken, dat hij geen ander regeringsblad kent dan de Staats Courant, dat de Regering geen ander orgaan heeft, dat er in het door eenige leden bedoeld, dat wel was

denkbeelden ontwikkeld worden, die hij beaamt, doch dat hij er ook wel gevoelen in ziet, blootgelegd, die niet één van 's Konings Ministers deelt, en dat het bedrukte blad de eigendom van eene zelfstandige redactie is. -- Z. Exc. bestrijdt het denkbeeld, dat art. 8 der voordragt eenige inbreuk zou maken op de onafhankelijkheid der regterlijke magt. Bij de Regering, waaronder wij leven, behoort geen vrees voor eenige aanranding dier onafhankelijkheid te bestaan. Steeds werd die onafhankelijkheid in ons Vaderland op den hoogsten prijs gesteld. Maar de regterlijke ambtenaren staan beneden en zijn onderworpen aan de wet. Maar bevreesd, zowel bij de ontbinding van het Hoog Gerechtshof als van de Criminele Regtbank heeft men de zelfden weg gevolgd, die thans door de Regering is voorgesteld. Wel versta dat de regterlijke magt bij de aanneming van dit ontwerp aan onzekerheid wordt prijs gegeven, en zij door het zwaard van Damocles wordt bedreigd, zal juist dat zwaard over hen blijven zweven, wanneer de voordragt mocht worden afgestemd. Z. Exc. bestrijdt het bezwaar, dat uit de vaststelling van het ontwerp eenig ongerief voor de ingezetenen zal voortvloeijen. -- Hij wijst op het voorbeeld, hetwelk ten deze Frankrijk oplevert. Op eene oppervlakte van 52 miljoen bunders bestaan aldaar 27 hoven van appel en 86 hoven van assises. Vergelijk Z. Exc. dit met ons land, dan zouden drie of vier hoven in ons rijk voldoende zijn. Past men de vergelijking op de bevolking toe, dan staan zijf hoven gelijk met de in Frankrijk bestaande. Naar zijne meening moet juist de bevolking in aanmerking genomen worden. Hij vrees niet dat, tengevolge van het voorstel, de gevangenen zouden opgepropt blijven, tot groot nadeel van hen, die in deze verblijven van ellende en onschuldig geruimen tijd moeten doordringen. In Frankrijk heeft men niet kunnen opmerken, dat de hoven met werk waren overladen. Hij hooft het er voor dat, bij werkzame regters, ieder beschuldigde op zijnen tijd gevonden of beregt zal worden. Hij beroept zich op een voorbeeld, dat in Frankrijk, alwaar zich geen klagen over den te grooten omvang der criminele restanten hebben opgedaan. Indien de moeilijkheid voor getuigen of deskundigen gelden mocht, om zich vooral in winter-tijd naar den zetel van het hof te begeven, dan zouden de inwoners van Zeeland die soms vier rivieren moeten overtrekken om zich te Middelburg te bevinden, wel verschillende hoven mogen bezitten. Mocht Z. Exc. zich echter later overtuigen, dat hij zich ten deze, ten aanzien van Zeeland, vergist, welnu dan zou het getal regters der arrondissement-regtbank te Middelburg vermeerderd en aan die regtbank het gezag eener criminele regtbank kunnen toegekend worden. Wat aangaat het aangegeven denkbeeld, om de bezoldiging der regterlijke ambtenaren te verminderen, zegt Z. Exc. dat hij hooft, da de nood van het vaderland nimmer zoo hoog zal klimmen, dat hij daartoe de hand zou moeten doenen. Integendeel houdt hij zich van de beperktheid van sommige traktementen overtuigd. Ten aanzien van het wetboek van strafvordering, deelt de Minister het gevoelen, dat het een nuttelooze omslagtigheid leed. Maar de wijziging van dit wetboek kan niet op één dag geschieden. De Regering moet waken tegen het volgen van onbekookte plannen. Menige maand, welk jaar, zal verlopen alvorens die herziening zal zijn tot stand gebracht. Z. Exc. meent, dat het allezins aan te raden is, zich te houden aan het voorstel, dat thans is aangeboden. Zij toch die eene verandering van het getal hoven voor ongrondwettig houden, zullen voorzeker de vestiging van twee hoven nog veel minder aannemen. Men verlangt bezuiniging en vereenvoudiging, en er bestaat geen redelijk vooruitzicht, dat een ander plan dan het voorgedragene zal worden aangenomen. Bij het bekende geest der vergadering, bij de vereeniging van verschillende vreemdsoortige meningen, is het te voorzien dat geen ander ontwerp den bijval der Kamer zal verwerpen. Men

offere dan het goede niet op, omdat men meer verlangt, hetwelk moeilijker te verkrijgen zal zijn. Het voorgesteld plan is het eenige uitvoerbare. Men moge er anderen ontwerpen, doch hunne aanneming meent hij te moeten betwijfelen. Nopens de bedenkingen, ontleend aan de verhouding van Limburg tot het Duitsche verbond, zegt Z. Exc., dat het hof, thans te Maastricht gevestigd, evenmin afzonderlijk over de Duitsche geschillen regt spreekt, als dit het hof van 's Hertogenbosch zal doen. -- Ten opzichte van de bezuiniging, die de maatregel zal opleveren, deze zal klimmende wezen. De goede invloed zal daarvan allengs onderhouden worden. Het is deze Vergadering, die steeds op bezuiniging en vereenvoudiging aandringt; aan dat verlangen heeft de Minister getracht met kracht te voldoen. Maar nu doet men bijzondere omstandigheden gelden. Nu is het, dat het voorstel tot ongenoegen onder de bevolking leiden zal. Maar wanneer nu zulke redeneringen bij de behandeling van wettige en gewaschte maatregelen in aanmerking komen, dan weet Z. Exc. waarlijk niet wat van het Vaderland en zijne instellingen worden moet. Bovendien er bestaat geen grond voor die gevreesde ontevredenheid. De regterlijke ambtenaren kennen den pligt, om zich aan de wet te onderwerpen. Hij houdt zich overtuigd van hun gevoel van eer, van hunne belangheerigheid, van hunne zucht om tot het heil des lands mede te werken. En wat de overige bevolking aangaat, niemand bejaagt voorzeker den ijdeloos roem van populariteit, doch zij, die dezen op het oog mogen hebben, kunnen dien wel niet beter behalen dan door mede te werken tot bezuiniging, tot verlichting der lasten van het volk, waartoe het voorstel eene goede gelegenheid aanbiedt. Z. Exc. kent geene provinciale of bijzondere belangen.

Alle Nederlanders zijn landgenooten. De schatkist vraagt van allen offers. Aller pligt is te zorgen, dat die offers niet noodeloos worden verzwaard. Geen gewest, geene stad zal een ander het bezit van hoven misgunnen, die toch overal niet kunnen bestaan. Mocht een onzalige geest van provincialismus bij ons heerschen, de toekomst des Vaderlands zou hij voor verloren achten. De Nederlandsche bevolking is regtvaardig. Zij is voldaan wanneer hare belangen plichtmatig worden behandeld. Een ieder zal steeds naar Z. Exc. vertrouwt, het algemeene belang in het oog houden. Betrouwendens allen gebied, voor het gevoelen van andersdenkenden, kan Z. Exc. niet gelooven, dat een voorstel, hetwelk, van alle zijden beschouwd, voor het algemeene belang gevorderd wordt, zal worden afgestemd. Hoe het zij, en welke ook de uitslag mocht wezen der stemming die weldra stond gehouden te worden, niemand zal het goede oogmerk en de goede bedoelingen der Regering, bij de aanbieding van dit ontwerp, kunnen miskennen.

's GRAVENHAGE, 22 September. Heden is het volgende bulletin nopens H. K. II. de Prinses van Oranje uitgegeven.

"Hoewel de nacht eenigzins slapeloos is doorgebracht, zoo is echter de toestand van H. K. II. Mevrouw de Prinses van Oranje heden, over het algemeen, voldoende. Z. K. II. de jonggeboren Prins is welverwend."

-- In de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, van heden zijn ingekomen twee adressen, als: 1o, van G. Peter, particulier en grondeigenaar te Amsterdam, nopens een door hem ontworpen finantieel plan, en 2o, van S. van Dorp jr, die kennis geeft, dat een door hem ontworpen stoomwerktuig ter bezigtiging is gesteld. -- Verzending aan de Commissie.

De Voorzitter deelt mede, dat de Commissie der Kamer, belast met het opstellen van een ontwerp van adres aan den Koning, tot gelukwensching wegens de gelukkige bevalling van H. K. II. de Prinses van Oranje, een ontwerp heeft opgesteld, hetwelk gedrukt aan de leden zal worden rondgedeeld. -- Wordt besloten, de beraadslagingen over dat ontwerp te houden op aanstaanden maandag. -- Is ingekomen eene missive van Z. Exc. den minister van finantien, waarbij eenige wijzigingen worden mede-

gedeeft in de ontwerpen der staatsbegrooting voor 1844 en 1845, die het gevolg zijn van de afstemming van het ontwerp van wet, betrekkelijk de vaststelling der regterlijke magt. Wordt besloten ook deze wijzigingen te verzenden aan de Afdeelingen, die zich op den afloop der zitting van heden, zullen bezig houden met het overweging nemen der wijzigingen, statuten en opgaven, welke in de zitting van de Kamer van vergaderen zijn ingekomen.

Voorts wordt besloten, den dag der beraadslagingen over de ontwerpen van wet, uitmakende de Staatsbegrooting voor 1844 en 1845, te bepalen op aanstaanden dinsdag, des morgens ten 11 ure.

Er wordt rapport uitgebragt:

1. Bij monde van den heer Brouwer, 1o, op een adres van J. Dauter, c. s., leden van het algemeen ambestuur te Zvenbergen (Noord-Brabant), verzoeken en verklaringen mededeelende, betreffende de vroeger bij de Kamer ingekomen klagen van Johanne Markus, weduwe H. Bogars, en 2o, op een adres van Claas van de Stadt en Zoon, eigenaars van hontzaagmolens buiten Amsterdam, tegen de voorgestelde belasting op de inkomsten. -- Ter griffie.

II. Bij monde van den heer Menso, 1o, op een adres van C. van der Tuuk, te Haarlem, die zich beklaagt dat een vroeger door hem ingezonden adres, waarin eene aanklagt over schending der Grondwet geschied is, bloot ter griffie is gederogd geworden, zonder uitslag van regt te doen wervaren, en 2o, op een adres van de weduwe Sandberg en Zoon, c. s., gepatenteerde kurkensnijders te Amsterdam, die verlangen dat bij het voor te stellen tarief van 11 uit en doorvoer het regt van invoer op hun fabriekat. worde gesteld op 30 van de 100 met ponden. -- Omstent het voorgemelde stuk wordt overgogaan tot de orde van den dag, en het adres wedergelegd ter griffie.

III. Bij monde van den heer van Panhuys, 1o, op een adres van J. Wartena c. s., leermeesters der stads armenschoolen te Amsterdam, tegen de belasting op de inkomsten; 2o, op een stuk van B. B. Adrian, commissaris te 's Gravenhage, aandringende op verbeteringen in het wetboek van strafvordering, en 3o, op een stuk van G. Peter V. Z., particulier te 's Gravenhage, houdende finantieel plannen; met verzoek dat dit stuk vooraf in geheimen comitee moge worden overwogen, alvorens het op de gewone wijze openbaar gemaakt worde. -- Nederlegging ter griffie.

De zitting wordt vervolgens gescheiden tot aanstaanden maandag, des middags ten een ure.

Mengelwerk.

VERVOLG

DER

REDEVOERING, gehouden te Rome, bij de plegtige opening van de Akademie der Katholijke Godsdienst, in het jaar 1843, door den Kardinaal Pacca, Dekan van het heilig Collegie, Bisschop en Legaat van Velletri enz. enz.

Wanneer de zee zeer onstuimig is geweest, houdt de neweging der golven niet te gelijk met den storm op, slechts langzamerhand en trapsgewijze krijgen de wateren hunne eerste kalme weder. De godsdienst en de kerk worden nog van alle kanten door eene menigte vijanden aangevallen, en terwijl de aanhangers der ongodsdienstige leerstellingen van Voltaire en andere wijsgeeren der 18e eeuw onophoudelijk pogingen in het werk stellen om alle klassen van menschen te verleiden door job eenen lagen prijs loeken, te verspreiden, die met een schamteloos deismus besmet zijn, ziet men ook de hijselgevoelenschappen met verkwisting, teksten uitatruijen, welke zij veranderd en vervalscht hebben, en de protestanten zich met eene nieuwe stoutmoedigheid wapenen. Om de verwarring en ongeregdheid nog grooter te maken, zijn er nieuwe vijanden in het veld verschenen: het zijn de oproerige instellers van nieuwe godsdiensten, met derzelver buitensporige en heiligschendende stelsels, de St. Simonisten, de Socialisten en de onglukkige Châtel, de stichter eener nieuwe rausche kerk. Bij deze aanvallen en pogingen der heilvoegden zich slechte schrijvers, met hunne goddeloos en losbandige romans, en tot zelfs de luoneldichters durfden de afschuwelijkste misdaden vertoonen, die het hart van den mensch verharden, de schandelijkste ondoorden doen zegelen, en de heilige mijsterien en verhevenste plegtigheden der kerk onbeschaamd ten loonele voeren. Eindelijk ziet de gezetijkheid de universiteit, welke hare getrouwste bondgenoot moe-

zijn, zich bij die menigte vijanden voegen, die zoo zeer tegen haar verbitterd zijn.

Wat echter ieder andere geestelijkheid vrees zou hebben aangejaagd, verschrikte de geestelijkheid van Frankrijk niet. Zij zoekt zich aan den strijd niet te onttrekken. Zij biedt hare tegenpartij eenen heldhaftigen wederstand en moed. Ook wint de kerk in dat rijk nog altijd grond, niettegenstaande de hevige aanvallen, welke tegen de godsdienst worden gedaan, en het volk loopt er de gelukkige neiging om tot het oude geloof van deszelfs vaderen terug te keeren. Met reden hopen wij dus dat deze doorlichtige geestelijkheid, niet alleen zal voortgaan in eene onderneming, welke zij zoo roemvol heeft aangevangen, maar dat hare ijver voor de verdediging der godsdienst onophoudelijk sterker zal worden.

Wat mij aangaat, mij dunkt, dat de Heer, eindelijk verzoend, thans Frankrijk schijnt te bestemmen om het werkelijk zijner goddelijke barmhartigheden te zijn. Hij wil dat dat land zelf de blijke rampen herstelt, welke hetzelfde in de verledene en in het begin der tegenwoordige eeuw aan de wereld veroorzaakt heeft, door zóvele goddelooze geschriften en door die wijsgeerige propaganda, welke apostelen in het midden der volken de beginselen van opstand, zoowel tegen alle gouvernementen als tegen de kerk uitstrooien. En, inderdaad, het is Frankrijk, hetwelk het eerst het heerlijke ontwerp van een genootschap tot voortplanting des geloofs, bestemd om de bewonderenswaardige instelling der Propaganda van Rome te helpen, heeft opgevat en ten uitvoer gebracht; het is Frankrijk, hetwelk op de kusten van Afrika de zegelpralende standaard van het kruis weder geplant en eene nieuwe Afrikaansche kerk heeft opgericht; eindelijk, het is Frankrijk, hetwelk onder de bescherming en het bestuur van den H. Stoel, met eene bewonderenswaardigen apostolischen ijver, onberispbare vermoeijensissen, en het roemrijk bloed der missionarissen, die in hetzelfde geboren zijn, arbeid, om de duisternis der afgoderij onder de arme wílden, in de Oecanie te verdrijven, en in Cochinchina en Tongking de vervolgd godsdienst van Jesus Christus staande te houden. Maar het hart der goede Katholijken wordt smartelijk getroffen, wanneer men ziet, wat er aan de beide uitersten van Europa plaats grijpt.

Om den toestand der Katholieke godsdienst in het noorden, en vooral in Rusland en in het ongelukkige Polen, afte schilderen, is mij geene andere woorden, dan die der Opperpriesters, wanneer zij in het consistorie de bisschoppelijke zeils der ongelovige landen preconiseren: *Status plorabilis non describens, een toestand, welke men niet dan door tranen kan uitdrukken. Men heeft geen onderzoekenden blik in de onzekere toekomst dezer volken werpen. Ik wert alleen, zoo als de goddelijke schriften en de geschiedenis van het menschedom zulks leeren; dat wanneer de kerk al hare vermogens heeft uitgeput, de Heer opstaat, om zijne zaak te beslechten, en dat men dan het voorloopig gedruisch der verschrikkelijke kaswijdingen hoort, waarmede de hemel geheele natien treft, zonder de gekroonde hoofden te ontzien. Ook in onzen tijd hebben wij voorzeker daarvan voorbeelden gezien!*

Aan het andere uiteinde van Europa, vertoonen zich Portugal en Spanje aan onze oogen. Deze twee rijken, gedurende eene reeks van eeuwen zoo merkwaardig en zoo beroemd door hunne godsvrucht, hunne opregte verknoctheid en kinderlijke gehoorzaamheid aan den H. Stoel, hadden, in het midden der laatste eeuw, het ongeluk, van op hunne kroon vorsten te zien, achterswaardig om hunne persoonlijke hoedanigheden, maar van zólk eene inborst, als in onze dagen die mannen, die men liberalen noemt, worden kunnen weeten. Zij regeerden, maar bestuurdten niet. Zij gaven het roer van den staat in handen van heerscherachtige en goddelooze ministers; eene der vroeslijkste Leuzingen, welke God in zijnen regtvaardigen toorn, aan de schuldige volkeren oplegt, wanneer hunne misdaden de palen zijner barmhartigheid overschrijven.

Inderdaad de Graaf van Aranda in Spanje, en Sebastian Caraglio, meer bekend onder den naam van markies van Pombal, in Portugal, de eene opghist door de filosofen van Frankrijk, alwaar hij afgezaant was geweest, de andere aangezet door de Jansenisten, en beiden vervoerd door een ingewortelden haat tegen Rome en den Apostolischen Stoel, velden alle middelen in het werk om het openbaar onderwijs te bederven, om de onderwijzers-stoelen en de scholen wegnehmende en verwijderd houdende zulke leerders, die de ware stelsels aankleefden, om ze te vervangen door anderen,

die met de dwalingen der Dupin's, Fehroniussen, Perrajra's en andere knapen van dien Stempel besmet waren. Zij pogden den invoer in die Koningrijken tegen te gaan van alle opregt Katholieke boeken, terwijl zij aan zulke werken, waarin de heilige regten en het gezag van den Paus aangerand werden, en zelfs aan de voortbrengselen der filosofische goddeloosheid den vrijen toegang verleenden. Hetzelfde misdadige stelsel werd onder de opvolgers der twee ministers voortgezet; en nu dragen al die vijandelijkheden tegen den H. Stoel hare wrange vruchten. Hetgeen thans in die koningrijken voorvalt is slechts het droevige gevolg van dit schettrings-werk.

Toen ik Lissabon verliet, overstelpst van treurige gedachten en rampzalige voorgevoelens, wierp ik, terwijl het schip zich van den oever verwijderde, eenen lasten blik op die stad, en ik weende over haar. Maar mijne smart werd nog grooter in Spanje. Den huogen brug Calpe, thans Gibraltar, van waar het ons een groot gedeelte der kust van Afrika bereikt, beklimmende, vergeleek ik den treurigen toestand dier landstrecken, aan de ongelovigen en zeeroovers ten prooi, met die van de inwoners, die aldaar in de eerste eeuw der kerk leefden, toen men op die oevers de Tertullianussen, Cyprianussen en Augustinussen zag bloeijen en die vermaarde kerkvergaderingen van Afrika gehonden werden.

Op dat oogenblik werd mijn geest onwillekeurig getroffen door de treurige gedachte, dat, aangezien zoo vele menselijke lotsverwisselingen hier beneden, even als ik nu den toestand bewende dier ongelukkige, in de duisternis van een ongerijmd mahomedanisme gedompelde Afrikanen, wellicht eenmaal het Christendom in Afrika zoude herleven, en eenig Europeesch reiziger van den top des tegenoverstaanden bergs Abila, de kusten van Spanje en Portugal zou aanschouwen, en zijn hart een medelijden, gelijk aan het mijne in die oogenblikken, zoude oprijzen over den ontroou en aftal van die twee vroeger Katholieke koningrijken. Ik wilde echter in die gedachte eene poetischen droom, en geen rampzalig voorgevoel der toekomst zien, en als ik reeds zeide in het sedert eenige jaren uitgegeven verhaal mijner reis van Lissabon naar Italic.

Vervolg hierna.

Advertentien.

Getrouwd C. C. LUTKIE
en H. P. SCHEFFERS.
's Bosch, 19 September 1843.

Er wordt gevraagd in eene der Steden van de Provincie Noord-Brabant, in eene ZEEPZIEDERIJ, eene bekwame **HEESTERKNECHT**, van goede getuigschriften voorzien. Men adresseere zich met franco brieven onder Letter V. aan den Boekhandelaar D. A. A. DE ROOIJ te 's Bosch.

**DOOR BIJZONDERE GELEGENHEID
UIT DE HAND TE KOOP.**
Eene solide winkel gevende **FABRIJK** ten platten lande, waarvan het debiet zonder concurrentie dagelijks vermeerdert en alzoo voor uitbreiding vatbaar is; ook kan men daarbij nog eenige **LANDERIJEN** en **BOSSCHEN** mede overnemen. Adres met franco brieven onder Letter K. aan de Boekhandelaars **H. PALIER** en **Zaan te 's Hertogenbosch.**

**Gelduitzettingen op
LIJFRENTE
EN VERZEKERINGEN OP HET LEVEN.**
De Maatschappij van Algemeene Assurantie op het **L E V E N**, de dotale Fondsen en de Overleveringen gevestigd te **Brussel**, en goedgekeurd door Koninklijk besluit van 12 Junij 1824, is vertegenwoordigd door Agenten in geheel het Rijk en in vreemde plaatsen, hare werkelijke Kapitalen beloopt tot nabij de **DRIE MILJOEN VIJFMAAL HONDERD DUIZEND FRANCS**, en zij belooft jaarlijks niet dan **DIEN MAAL HONDERD DUIZEND FRANCS** Lijfrente. De verrijtingen der Maatschappij hebben tot voorwerp de verzekeringen van Kapitalen betaalbaar na den dood, of ingeval van leven oopenbepaald tijdstip, de constitution van **LIJFRENTE**, **PENSIOENEN** aan Weduwen en Ambtenaars, van **HUWELIJKS-GIFTEN** aan de Kinderen, **AANKOOP** op **LIJFRENTE** van **RENTEN**, **SCHULDBEKENTENISSEN**, **AKTIEN** en **ONROEBENDE GOEDEREN**. Zij koopt insgelijke hetzij met **GE-REED GELD** of op **LIJFRENTE**, de **VRUCHT-GEBRUIKEN** en de **NAAKTE EIGENDOMMEN**. Men kan zich de Prospectussen; Tarieven en alle wenschelijke inlichtingen bezorgen hetzij bij den Agent **A. C. VAN DER MEULEN** Junior, in de Hinthamerstraat, Wijk C. No. 86 te 's Hertogenbosch, of op het Secretariaat Generaal der Maatschappij te **Brussel**, in de nieuwe Brugstraat No. 48.

Een **JONG MENSCH**, uit den burgerstand zag zich, gaarne, op een **ADMINISTRATIEF COMMERCIEEL** of ander **KANTOOR**, geplaatst, iemand hier op reflecterende, adressere zich, met opgave der werkzaamheden en salaris, niet franco brieven, onder letter A, aan den Uitgever dezes.

Aanbesteding.

Op Donderdag den 5 October 1843, des voor-middags ten elf ure, zal door het R. C. Kerkbestuur te **Ravenstein** onder nadere goedkeuring van H. H. Gedeputeerde Staten der Provincie **Noord-Brabant**, ten huize van **L. BERTEN**, publiek worden **Aanbesteed**:
**Het doen van eenige VERAN-
DERINGEN, VERNIEUWIN-
GEN en HERSTELLINGEN** aan
**de PASTORIJ der R. C. Gemeente
te RAVENSTEIN.**
Het **BESTEK**, en **VOORWAARDEN**, zal ter lezing liggen, bij **L. BERTEN**, in de Keurvorst van de Palts, en daags te voren de noodige aanwijzing worden gedaan, zullende intusschen nadere inlichtingen te bekomen zijn bij den Welkerwaardigen Heer **PASTOOR** te **Ravenstein**.

Uit de hand te Koop.

Eene schoone, groote en wel-doortimmerde **HEEREN-HUIZINGE**, bevattende onderscheidene **BENEDEN-** en **BOVENKAMERS**, voorzien van alle geriefelijkheden, met **KOETS-HUIS**, **STALLING**, ruime **SCHUUR**, **ACHTERRUIS**, **WASCHHUIS**, **ACHTERPLAATS** en zeer aangenaam **TUIN**, beplant met een aantal uitgezochte **Vruchtboomen**, staande en gelegen op den gezelligsten stand in het Dorp **Etten**, twee uren van **Breda**, regt tegen over het Logement de **Zwaan** en, tot primo Mei aanstaande, in huur bij den Heer **DE WOLF**, Secretaris der Gemeente. Hierbij behoort tevens ook eene fraaie en zeer welingerigte **HEEREN-WONING**, staande **AN-NEX** de bovengenoemde **HUIZINGE** en thans onverhuurd.
Te bevragen bij den Heer **J. G. J. VAN ERTRIJCK** te **Etten**, Brieven Franco.

Belangrijke Hout-Verkoop.

De Notaris **LE BRUN**, residerende te **Bronckhuysen**, zal op **Maandag den 23 October 1843**, ten 10 ure 's ochtends, op verzoek van den WelEdelen Heer **H. HERMANS**, Lid der provinciale Staten van **Limburg**, op deszelfs Bouwhoeve, genaamd het **Ooijevuurs-nest te Well**, kantoor **Gennep (Limburg)** ten meestbiedende op credit verkoopen: een groot aantal zware **BOOMEN**, dienstig tot **Balken**, **Molentenders-assen** en verder **Timmerhout**, en bestaande uit:

- I. 80 à 90 stuks schoone **EIKEN** van 1 El 7 Palm tot 3 El 5 Palm omtrek, 7 ellen tot 11 El 5 Palm lengte en 5 Palm 7 duim tot 1 El 1 Palm beslag.
 - II. 15 à 20 dito **ESSEN** van 1 El 7 Palm tot 2 El 5 Palm 8 Duim omtrek, 7 Ellen tot 11 El 5 Palm lengte en 5 Palm 7 duim tot 8 Palm 0 Duim beslag.
 - III. 20 à 25 dikke **DENNENBOOMEN** van 1 El 7 Palm tot 2 El 3 Palm omtrek, en van 13 tot 17 Ellen lengte.
- Behalve het bijzonder schoone gewas dezer **Boomen**, biedt derzelver standplaats, ten opzichte van het vervoer, den liefhebbers een aanmerkelijk voordeel aan, daar dezelve hoogstens 400 ellen van de **Mans** verwijderd zijn en bij hoog water vlootsgewijs gemakkelijk kunnen vervoerd worden.
Men zal zich vergaderen in de **Munnikzweide** op den weg van **Well** naar **Bergen** tegenover de gemeente **Maaskeek**.
Nadere inlichtingen zijn te bekomen, ten kantore van gememden Notaris, alsmede bij den Notaris **MILLIARD** te **Roermond**, en bij den Heer Verkooper te **Heel**.

BEURS VAN AMSTERDAM.

Medan, Zaterdag 23 September, 44 Ure.
W. S. 2 1/2 pCt. 53, 52 1/2, 53 1/2, 52 1/2. Dito 5 pCt. 100 1/2. Spid. 4 1/2 pCt. 93 1/2, 93 Dito 3 1/2 pCt. 77 1/2. Handelsb. 131 1/2 O. 1/5 pCt. 99 1/2. Ard. 85 p. St. 17 1/2. Dito 3 pCt. 26 1/2. Porle L. 2 1/2 pCt. 43 1/2. Dito 4 pCt. 90 1/2. Do. Stiegl. en Co. 90 1/2. Brasilia 100 p. S. 77 1/2. Peruan. 11 1/2.
Ter Drukk. van D. A. A. DE ROOIJ, te 's Bosch.